

Doteraz nebol zazmluvnený ani jediný projekt Miestnym akčným skupinám hrozí finančný kolaps

*Tlačová správa
25. novembra 2020*

Slovensko môže prísť o 200 miliónov eur. Miestne akčné skupiny (MAS), ktoré spájajú aktérov v jednotlivých vidieckych regiónoch a majú byť lídrami regionálneho rozvoja, bojujú o prežitie. MAS môžu v tomto programovom období čerpať na rozvoj vidieka 200 miliónov eur z dvoch fondov EÚ, no ani v jednom sa čerpanie prakticky ešte nezačalo.

Na Slovensku je 110 miestnych akčných skupín, ktoré pokrývajú viac ako tri štvrtiny územia krajiny. V novembri ubehli tri roky, odkedy dostali štatúty a mohli začať pracovať. Doteraz nemajú podpísanú ani jednu zmluvu na realizáciu projektov žiadateľov o nenávratný finančný príspevok (NFP).

MAS LEV podala prvé projekty už v novembri 2019. Dnes majú síce rozhodnutia o schválení projektov prvých konečných užívateľov, zmluvy o poskytnutí NFP však nie. V podobnej situácii sú aj inde: „*Začiatkom februára sme podali na Pôdohospodársku platobnú agentúru (PPA) 15 projektov od obcí z nášho regiónu a doteraz nemáme žiadnu spätnú väzbu. Nie je zazmluvnený ani jeden projekt,*“ upozorňuje Martina Kenderová z MAS Vršatec. Jej slová potvrdzuje predseda Národnej siete (NS) MAS Štefan Škultéty: „*Akčné skupiny do leta podali viac ako 1 200 projektov a všetky ležia na stole PPA v Nitre. Niekoľko z nich bolo schválených, ale zmluva nie je podpísaná žiadna, ani jeden projekt nie je dotiahnutý do konca. Končí nám rok 2020, my stále stojíme a chýbajú nám peniaze na prevádzku i na projekty.*“

MAS slúžia na to, aby implementovali európsky program LEADER zameraný na rozvoj vidieka. Ich úlohou je spájať verejný, súkromný a občiansky sektor, motivovať ich na spoluprácu a rozvíjať región podľa toho, čo potrebuje. Členmi MAS môžu byť samosprávy, podnikatelia, tretí sektor i samotní občania. Spoločne musia pre dané územie vypracovať stratégiu miestneho rozvoja (CLLD) s ohľadom na tradície, miestne potreby a možnosti. V súlade s ňou môžu následne podávať miestne projekty. „*LEADER je metóda na podporu lokálnej ekonomiky. Znamená to, že peniaze ostávajú tam, kde ľudia tvoria hodnoty. Cieľom je prostredníctvom projektov podporiť samosprávy, farmárov, podnikateľov a remeselníkov,*“ vysvetľuje Monika Slížiková z MAS Tekov-Hont.

V novembri uplynul rok od podania prvých projektov od žiadateľov, ktorými boli samosprávy a zástupcovia MAS zdôrazňujú, že situácia je kritická. Doteraz neboli uvoľnené peniaze ani na jeden z projektov, ktoré boli na úrovni MAS schválené. Rozvoj územia sa prakticky nerealizuje. Žiadatelia odstupujú od projektov a realizujú ich z vlastných zdrojov. Miestne akčné skupiny zatiaľ získali len zdroje na svoju prevádzku, takže reálne čerpanie predstavuje asi 10 %. Systém financovania funguje väčšinou na refundácii. MAS musia všetko spraviť z vlastných zdrojov a peniaze dostanú, až keď predložia žiadosť o platbu. Na preplatenie financií však čakajú aj polroka, dokonca rok. Riadiace orgány dlhými lehotami dostávajú MAS-ky do rizikových situácií, ktoré samotné MAS nezapríčinili. Aby prežili, museli si vziať úvery, pracujú v úspornom režime, vynakladajú zdroje len na nevyhnutné zabezpečenie svojho chodu. Sú vo veľkej neistote a kanceláriám hrozí finančný kolaps. Musia prefinancovať 17-20 mesiacov svojho fungovania – z vlastných a úverových zdrojov. Ako upozorňuje podpredseda NS MAS a predseda MAS Horný Šariš – Minčol Milan

Semančík, „nemôžeme to takto ťahať ďalej. Požičiavame si peniaze, aby sme vykryli financie na svoje fungovanie. Vládne obrovská nervozita. Rokoval som s bankou, kde máme požičané peniaze, a dohodli sme sa aspoň na predĺžení splatnosti do konca marca. Ale to nie je riešenie.“

Aj druhý podpredseda NS MAS, Peter Nemček z MAS Kopaničiarsky región, označuje súčasnú situáciu za mimoriadne kritickú: „Uvedomme si, že december je oficiálne posledným mesiacom programového obdobia 2014-2020. My nemáme zazmluvnený ani jeden projekt, hoci LEADER a nástroj CLLD vynikajúco fungujú v celej Európe. Je to veľký paradox.“ Dopĺňa ho predseda NS MAS: „V Poľsku aj Česku projekty už dávno realizujú a pomaly končia implementáciu. V Česku mali už vlni v septembri z 1 700 projektov preplatených viac ako 1 000 a predpokladám, že teraz majú preplatené takmer všetky. A my sme ešte ani nezačali. To je katastrofálna situácia.“

Ľudia v regiónoch prestávajú veriť princípu LEADER. Kritické financovanie kancelárií MAS spôsobuje odchod kvalifikovaných pracovníkov, demotivuje starostov i podnikateľov. Kvôli nariadeniam a procesom riadiaceho orgánu sa pri implementácii stratégií neuplatňujú princípy LEADER. Ľudia z regiónov apelujú, že je nevyhnutné zjednodušať postupy a prenechať kompetencie na miestne akčné skupiny. Konkretizuje to Juraj Bódi z MAS Podpoľanie: „Na Slovensku treba zmeniť existujúce procesy. Hlavne v Programe rozvoja vidieka. Projekt skontrolujeme my a následne PPA ešte raz. Kontrolujú každý projekt, ktorý už prešiel kontrolou cez hodnotiteľov i kontrolou v MAS. Riadiaci orgán robí tretiu kontrolu, ako keby išlo o niečo úplne nové. Zjednodušenie by značne urýchlilo všetky procesy. IROP deklaruje, že bude fungovať jednoduchšie. To však nevieme, lebo projekty od MAS ešte vôbec nezačal kontrolovať.“

Národná sieť miestnych akčných skupín, ktorá združuje 63 MAS, upozorňuje na tieto problémy už viac ako rok. Podľa Petra Nemčeka sú zainteresované ministerstvá k rozvoju vidieka hluché a systém bol zle nastavený od samotného začiatku: „Veľmi dlho trvalo, kým sa schválili miestne akčné skupiny a pripravili sa dokumenty, ktoré mali byť hotové už na začiatku obdobia. Prvé výzvy sme mohli vyhlásovať až v roku 2019 – päť rokov od začiatku programového obdobia! Riadiace a kontrolné orgány sú personálne poddimenzované a sami zbytočne byrokratizujú celý proces. Starostovia nám neveria, neveria riadiacemu orgánu, ani štátu. Vytvára sa veľmi zlé meno MAS v území, nenapĺňajú sa ciele a ukazovatele stratégie a hrozí, že sa nevyčerpajú zdroje. Bude to hanba pre celé Slovensko – že nie sme schopní vyčerpať zdroje, ktoré sú v povinnom opatrení.“

LEADER má v Európe takmer 30-ročnú históriu. Bol spustený v roku 1991 ako jedna zo štyroch iniciatív EÚ. V roku 2007 sa stal povinnou súčasťou Programu rozvoja vidieka a v programovom období 2014 – 2020 je LEADER povinnou súčasťou programov rozvoja vidieka ako prierezový nástroj pre podporu miestneho rozvoja. Okrem opatrení z Programu rozvoja vidieka financovaného z Európskeho poľnohospodárskeho fondu pre rozvoj vidieka, ktorý spadá do gescie Ministerstva pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR, môžu MAS implementovať aj opatrenia z Integrovaného regionálneho operačného programu financovaného z Európskeho fondu regionálneho rozvoja, ktorý spadá pod novovytvorené Ministerstvo investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie SR. Povinnou súčasťou eurofondov v členských krajinách bude aj v ďalšom programovom období.

NÁRODNÁ SIĽ MIESTNYCH AKČNÝCH SKUPÍN SR

Piaristická 6 ● 911 01 Trenčín ● www.sietmas.sk

Kontakty pre médiá:

Štefan Škultéty, predseda Národnej siete miestnych akčných skupín SR

0917 641 297

predseda@sietmas.sk

www.sietmas.sk

Veronika Fitzeková, PR manažérka NS MAS

0908 994 585

fitzekova@gmail.com